

Königliches Gymnasium zu Marienburg.

Zu der

Freitag den 12. April 1878

stattfindenden

öffentlichen Prüfung aller Klassen

ladet

im Namen des Lehrer - Kollegiums ein

Dr. Friedrich Strehlke,

Gymnasial - Direktor.

I n h a l t :

Sachlicher Commentar zu Plutarch's pythischen Schriften:

1. de Ei delphico, 2. de Pythiae oraculis —
vom Oberlehrer Dr. H. Heinze.

DANZIG.

Druck von Edwin Groening.

1878.

Sachlicher Commentar

zu

Plutarch's pythischen Schriften:

1. de Ei delphico,
2. de Pythiae oraculis

vom

Oberlehrer **Dr. H. Heinze.**

V o r w o r t.

Daniel Wytttenbach's vortreffliche Beobachtungen zu Plutarch's Moralien brechen leider im cap. XVIII. (pag. 392. D.) der Schrift de Ei delphico ab. Eine Fortsetzung von anderer Seite ist bis jetzt nicht erschienen. Bei der grossen Wichtigkeit aber, welche die drei *πυθικοὶ λόγοι* sowohl für den philosophischen Standpunct Plutarch's und seine religiöse Auffassung im Allgemeinen, als auch namentlich für die Alterthümer Delphi's und die spätere Geschichte dieser apollinischen Orakelstätte haben, ist eine Fortsetzung des von Wytttenbach angefangenen Commentars ein Bedürfniss. Was ich hier gebe, ist eine Probe des Commentars, welchen ich einer Ausgabe der pythischen Schriften Plutarch's beizufügen gedenke. Dabei habe ich Wytttenbach's Beobachtungen hier nicht abdrucken lassen, gebe aber einige Ergänzungen dazu, wie sie die neuere Litteratur verlangt, und fahre dann in p. 392. D. fort.

I. p. 384. C. *περὶ τοῦ εἰ τοῦ ἐν Ἀελγοῖς*. Steph. Byzant. s. v. E. — Titel im *Πλουτάρχου βιβλίων πίναξ*

117 A. B. *περὶ τοῦ E τοῦ ἐν Ἀελγοῖς*

117 A. EI

B. EI am Rande

D. F. *ἐν ἄλλῳ γράφει περὶ τοῦ εἰ*.

M. Treu: der sogenannte Lampriascatalog der Plutarchschriften. Waldenburg i. Schl. 1873. p. 12.

p. 384. D. Während die Didotsche Ausgabe (Fr. Dübner) zwischen Serapio u. Sarapio unterscheidet, hält Hertzberg (Geschichte Griechenlands unter der Herrschaft der Römer. Halle 1868. II. p. 177) dieselben für eine Person. — E. Curtius (anecdota delphica p. 72 no. 36 B.) bietet den Namen *Σαραπείων*.

p. 384. D. *Αἰκαίαρχος — δόξαν*. S. Empir. adv. Math. III. 3: *Αἰκαίαρχον ὑποθέσεις τῶν Εὐριπίδου καὶ Σοφοκλέους μύθων* — Plut. non posse suav. viv. sec. Epic. XIV. p. 1095 A.: *οὕτως ἠῶφραθεν . . . καὶ Αἰκαίαρχον οἱ περὶ χορῶν λόγοι καὶ διδασκαλία*.

Ueber des Archelaus Umgang mit Euripides Wyttenbach, animadv. p. 177 A. — über die Verse Nauck Trag. Graec. Fragm. Eurip. n. 960 p. 525 — Meineke Com. Graeci IV. p. 267 und besonders p. 707 (XIV).

p. 384. D. *ὄρα δὴ* Pl. de prof. in virtute VIII. p. 79 B.

p. 384. E. *τῶν Πυθικῶν λόγων*. Plutarch begreift nur de Ei delphico — de Pythiae oraculis und de defectu oraculorum unter diesem Namen. Ueber Pl.'s priesterliche Würde in Delphi: Volkman Leben, Schriften und Philosophie des Plutarch von Chaeronea Berlin 1869 I. 54 f. — Hertzberg. a. a. O. II. p. 166. — Sauppe. comment. de amphiction. delph. et hieromnemone attic. Goettingen 1873, p. 12.

p. 384. F. *ὁ δ' οὖν τίλος Ἀπόλλων ἔοικε — καὶ προβάλλειν τῷ γένει φιλοσόφου*. ebenso braucht Pl. *προβάλλειν* = Frage aufwerfen, Aufgabe stellen de garrulit. XX. p. 512 D. — Sympos. V. prooem. p. 673 B. — VIII. prooem. p. 717 A. — IX. 4. p. 373 A. — IX. 12. p. 741 D. — über die *προβλήματα* Pl.'s. Volkman a. a. O. I. p. 64.

p. 384. F. *ὄρεξιν ἐμποιωῶν ἀγωγόν*. Winckelmann Eroticus p. 50, 12.

p. 384. F. *οἶον ἀπὸ κλήρου*. Aristoph. et Menandri comp. I. p. 853 D. — Vit. Phocion. VII. p. 744. E.

p. 385. A. *περὶ τὸν θεὸν φιλοσοφήσαντες*. Sintenis zu Pl. Aristides VI., 1. — de Alex. M. s. virt. s. fort. II. p. 334. D.

p. 385. A. *καθίσας περὶ τὸν νεόν*. Ulrichs Reisen und Forschungen in Griechenland. Bremen 1840. I. p. 85, 2.

p. 385. B. *καθ' ὃν καιρὸν ἐπεδήμει Νέρων.* über Nero's Kunstreise durch Achaja. Hertzberg a. a. O. p. 102. ff. — sie fand statt in den Jahren 66 und 67; denn im Winter, zu Anfang des Jahres 67 verliess er Achaja wieder. — Ueber Nero's Aufenthalt in Delphi Themist. oratt. (Dindorf) XIX. p. 266, 222 b. sq. Zur Zeit, wo Nero in Delphi war, konnte Pl. weder 16, noch 18 Jahre alt sein; seit Hofmann's Untersuchung über „eine von Pl. in seiner Schrift de facie quae in orbe lunae apparet, erwähnte Sonnenfinsterniss“ Triest 1873, namentlich p. 16, steht fest, dass Pl. nicht um's Jahr 50, wie man früher annahm, sondern um 40 geboren ist; sein Alter ist daher für das Jahr 67 auf 25 bis 27 Jahre festzusetzen — siehe auch Volkmann a. a. O. I. 27.

II. p. 385. B. *Ἀμμώνιος.* Volkmann a. a. O. I. p. 26 — Hertzberg. p. 160.

p. 385. B. *Πύθιος.* Ueber die Ableitung des Namens *πύθιος* Preller gr. Mythol. I. p. 188 n. 2 (*πύθω*, nach Hom. hym. in Apoll. 194.). Für die von Plut. hier gegebene Ableitung giebt Preller noch Pl. Quaest. gr. IX. p. 292 E. verglichen mit Sophocl. Oed. R. 603: *Πυθώδ' ἰὼν πέυθον.* Strabo IX. p. 419. Ausserdem zu vergl.: Soph. I. I. 70 *ἐς τὰ Πυθικὰ ἐπεμψα Φοῖβον δόμαθ', ὡς πύθοιθ' ὄυ* — *Ἀήλιος* Preller p. 185. *Ἀήλος* d. i. die Insel der Offenbarung. — *Φαναῖος* Preller I. 200 n. 2. Apollo Phanaeus bei dem Vorgebirge und Hafen *Φάναι* auf Chios. Hesych. s. v. und Conze Philologus XIV. 157. — *Ἰσμῆγιος* Preller I. 218. — Pl. Solon. IV. Herodot. I. 52 V. 59. Pindar. Pyth, XI. 10. — *Ἀεσχηρόριος.* Steph. Byzant. s. v.

p. 385 C. *αἰνίγμασι κατακεκρύφθαι.* Joh. Ehlers: *αἰνίγμα et γαῖτος* Bonn 1857 p. 21. bei Pl. dreimal verbunden Sympos. V. prooem. p. 673 A. VIII. prooem. p. 717 A. — *Bruta anim. ratione uti.* IV. p. 988. A.

p. 385. C. *τοῦ πυρός τοῦ ἀθανάτου* Preller. I. p. 331. Ulrichs I. p. 91, 45. — Wie in Delphi die *ελάτη*, so wurde in Olympia zum Opferfeuer des Zeus das Holz der Weisspappel verwendet. Pausan. V. 14, 2 p. 411, bei dem Opfer zu Ehren der Aphrodite in Sicyon Wachholderholz *ibid.* II. 10, 5 p. 135. — über *δάφνη* Preller I. 224 Ulrichs I. p. 92, 54. *καὶ τὰ δύο Μοίρας ἰδρύσθαι.* Preller I. 414. Pausan. X. 24, 4: *ἔσθηκε δὲ καὶ ἀγάλματα Μοιρῶν δύο· ἀντὶ δὲ αὐτῶν τῆς τρίτης Ζεὺς τε Μοιραγέτης καὶ Ἀπόλλων στήσι παρέστηκε Μοιραγέτης.* Ulrichs I. 76. *τὸ τοῦ τρίποδος* Preller I. 224. Stabo IX. p. 419, 5.

p. 385. D. *καθάπερ ἀπὸ σπέρματος.* de rect. rat. aud. XVIII. p. 48 B. de Iside et Osir. LXXXI. s. f.

III. p. 385. D. *Λαμπρίας ὁ ἀδελγός.* Volkmann I. 23 und 25. — Hertzberg II. 159 und no. 5.

p. 385. D. *τοὺς σογούς.* O. Bernhard. Die 7 Weisen Griechenlands, Sorau 1864. — Quaest. criticae de Pl. Moraliibus p. I. scr. G. Herrmann. Halle 1875, p. 22 f. — F. Schultz, die Sprüche der delphischen Säule, Philologus XXIV. p. 195. — G. Lahmeyer. de Herodoti malignit. Göttingen 1848, p. 95.

p. 385. F. *ἀναθεῖναι τῶν γραμμάτων ὃ τῇ τε τάξει πέμπτιον ἐστὶ καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τὰ πέντε δηλοῖ.* Es war der geweihte Buchstabe ein einfaches E, welches wahrscheinlich nach ältester Weise in umgekehrter Richtung stand. Ulrichs a. a. O. p. 89, 36.

p. 385. F. *ὅτι δ' οὐκ ἀπὸ σκοποῦ ταῦτα λέγεται.* Pl. de comm. not. Stoic. XXVI. p. 1070 F. — Hom. Odyss. XI. 344: *Ἔ φίλοι οὐ μὲν ἡμῖν ἀπὸ σκοποῦ οὐδ' ἀπὸ δόξης μνθεῖται βασίλεια περιφρων.* Plato Theaet. p. 279 C. Timaeus p. 25. E.

IV. p. 386. A. *ὡς ὅμοια ταῦτ' ἐστὶν οἷς πρώην ὁ Χαλδαῖος — ἀστέρων.* de Isid. et Osir. XLVIII. p. 370. C: *Χαλδαῖοι δὲ τῶν πλανητῶν τοὺς θεοὺς γενέσθαι οὕς καλοῦσι, δύο μὲν ἀγαθουργοὺς, δύο δὲ κακοποιούς, μέσους δὲ τοὺς τρεῖς ἀποφαίνουσι καὶ κοινούς.* Wyttenbach, animadv. zu dieser Stelle.

p. 386. A. *ἀντιτελῆ.* Wyttenb. animadv. p. 122. E. und unten. p. 392 A.

p. 386. B. *ἠλίω δ' Ἀπόλλωνα τὸν αὐτόν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντας Ἑλλήνας νομίζειν.* de Pyth. orac. XII. p. 400. D. *εἴ γε δεῖ καθ' ὑμᾶς τὸν Ἀπόλλω καὶ τὸν ἥλιον, μὴ δύο θεοὺς, ἀλλ' ἓνα νομίζειν.* de Ei. delph. XX. p. 393. D. *τοὺς δὲ Ἀπόλλωνα καὶ ἥλιον ἡγουμένους τὸν αὐτόν.* de defect. oracul. XLII. p. 433. D. *ὄφεν οἱ μὲν πολλοὶ τῶν προγενεστέρων ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ἡγοῦνται θεὸν Ἀπόλλωνα καὶ ἥλιον.* — *ὡς ἔπος εἰπεῖν* Sintenis zu Aristides XXVI. 17.

V. p. 386. B. C. zu *προηγορεῖν* nachzutragen: Themist. oratt. IV. p. 53. B. — G. A. Hirschig Philologus V. p. 351. liest *σχῆμα* statt *ὄχημα*.

p. 386. D. *Ἀρχιλόχος.* Bergk Poet. lyr. gr. II. p. 702 (Arch. fragm. 71).

p. 386. D. *Σώφρονος.*

Ἦμα τέκνων θῆν δεινομένα.

Botzon de Sophrone et Xenarcho mimographis. Lyck. 1866 p. 3. — Ahrens de dial. dorica. 92.

VI. p. 386. D. *οἶσθα γὰρ δὴ Θεῶνα* Hertzberg a. a. O. II. 163. no. 6, f. u. 172 no. 33. R. Volkmann de musica. Leipzig 1856, p. 58.

p. 387. C. D. *τὸν οὖν Πύθιον, εἰ δὴ μουσικῇ τε ἤδεται καὶ κύνων φωναῖς καὶ κιθάρας ψόγοις.* siehe unten X. p. 389. D. — *κύνος* Preller. a. a. O. I. 186 u. 190. — Schwartz de antiquiss. Apoll. natura. Berl. 1843, p. 43. — *κιθάρα* Preller I. 215. Volkmann de mus. p. 155 ff.

p. 387. D. *ὁ δ' Ἡρακλῆς — πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ τῆς τέχνης.* Preller a. a. O. II. 162 ff. als Erlöser des Prometheus Hesiod. theogon. 526 fl.: *ὄρνις*

τὸν μὲν ἄρ' Ἀλκμήνης καλλισφύρον ἄλκιμος υἱὸς

Ἡρακλῆς ἔκτεινε, κακὴν δ' ἀπὸ νοῦσον ἄλαλκεν

Ἰαπειονίδην καὶ ἐλύσατο δυσφροσυνάων.

als Schüler des Chiron de musica XL. p. 1146 A. *κομιδῆ Βοιώτιος* Pl. de esu carn. I. c. VI. p. 995 F. Gregor. Cypr. I. 91 s. v. *Βοιώτιος νοῦς* (Paroem. Graeci ed. v. Leutsch 1. p. 357 und II. p. 105.).

VII. p. 387. D. E. *Θέων . . . . τὴν λεοντὴν ἐπενδυσάμενος.* Diogen. II. 72 *ἐνδύεται μοι τὴν λεοντὴν* z. i. l. Macar. VIII. 16.

p. 387. E. *εἰκὸς ἡσυχίαν ἄγειν* Wyttenb. animadv. de sera Num. vind. p. 548 B.

p. 388. A. *Γάμος.* „Die hier, de def. orac. XI. und de procr. in Tim. Plat. c. XI. ff. gegebenen Proben mathematischer Kenntnisse des Pl. sind sämmtlich in dem Stil pythagoreischer und platonischer Zahlenmystik gehalten und wenig geeignet, uns von seinen eigenen Leistungen in diesem Gegenstand eine besonders vortheilhafte Meinung beizubringen.“ G. Hofmann in der oben erwähnten Schrift über de facie in orbe lunae p. 2.

IX. p. 388. E. οὐδὲν πρὸς τὸν Διόνυσον. Diogen. VII. 18. und VIII. 52: τί πρὸς τὸν Ἑρμῆν; Macarius VIII. 30. — οὐδὲν πρὸς τὴν χορδὴν Greg. Cypr. Mosq. IV. 73. mit v. Leutsch' Anmerkung.

p. 388. F. Ἀπόλλωνα — Φοῖβόν τε. Pohl. Die Dämonologie des Plutarch. Breslau 1860. p. 12.

p. 389. A. Ζαγρέα καὶ Νυκτέλιον καὶ Ἰσοδαίτην. — Ζαγρέης Preller a. a. O. I. p. 537. p. 4. und 626. p. 4. — Νυκτέλιος ibid. p. 523 und 543, 1. — Ἰσοδαίτης ibid. p. 624, 4. — Ulrichs a. a. O. p. 101. no. 100.

p. 389. A. μιξοβόαν — Διονύσῳ. Nauck Trag. Graec. Fragm. Aeschyl. 345:

σύγκοινων Διονύσῳ.

p. 389. A. τῷ δὲ (Ἀπόλλωνι) παιᾶνα τεταγμένην καὶ σώφρονα Μοῦσαν. Philochorus bei Athenaeus XIV. p. 628. A.: Φιλόχορος δὲ φησιν ὡς οἱ πολιοὶ σπένδοντες οὐκ ἀεὶ διθυραμβοῦσιν, ἀλλ' ὅταν σπένδωσι, τὸν μὲν Διόνυσον ἐν οἴνῳ καὶ μέθῃ, τὸν δ' Ἀπόλλωνα μεθ' ἡσυχίας καὶ τάξεως μέλλοντες.

p. 389. B. εὔιον ὄρσιγύναικα μαινομένας Διόνυσον ἀνθέοντα τιμαῖς ἀνακαλοῦσιν. Preller a. a. O. I. 543. n. 2. Der bei Preller im Register angeführte Nominativ ὄρσιγύναϊξ ist nach Lobeck Phryn. p. 659 nie in Gebrauch gewesen. Pl. de exilio XVII. p. 607 C.: Εὔιον ὄρσιγύναικα Διόνυσον μαινομένας θύοντα τιμαῖς. Sympos. IV. 6, 1. p. 671. C. A. Hausrath neutestamentliche Zeitgeschichte. Heidelberg 1872, II. p. 68 u. 77.

p. 389. C. τὸν μὲν ἄλλον ἐνιαυτὸν παιᾶνι χρῶνται περὶ τὰς θυσίας — κατακαλοῦνται τὸν θεόν. L. Weniger: über das Collegium der Thyiaden in Delphi p. 1. — 8. — 13. dagegen: Serv. ad. Virg. Aen. IV. 143. — K. F. Hermann Gr. Antiquit. II. p. 262 n. 30. — Hermann de anno delphico p. 24. — Petersen. Der delphische Festcyclus des Apollo und des Dionysos. Hamburg 1859, p. 4 mit Noten n. 16, 19, 30. Die drei Wintermonate des Dionysos sind Dadophorios, Poitropios und Amalios. (Weniger die religiöse Seite der grossen Pythien. p. 5.)

X. p. 389. C. δῆλον δὲ ὅτι σνοικειοῦσιν αὐτόν. Wytttenb. animadv. p. 355. B. und unten p. 390. A.

p. 389. D. λόγος ἐστὶ τῆς μὲν διὰ τεσσάρων. R. Volkmann Pl. de musica. p. 105.

XIII. p. 390. D. καὶ παρασχεῖν διτιτὸν ὄγκον. Berth. Müller Vindiciae Plutarch. Vratislav. 1869. p. 18.

p. 390. F. εἶτα ἐπὶ τούτῳ τὸ θυμοειδές. Winckelmann Eroticicus p. 30, 14.

XV. p. 391. C. D. ἐνταῦθα λήγει Πλάτων τὸ Ὀρσικὸν ὑπειπὼν

Ἔκτι δ' ἐν γενέῃ καταπαύσατε θυμὸν αἰοιδῆς.

Lobeck. Aglaophamus. p. 789.

XVII. p. 391. F. ἡ γὰρ ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος ἑβδομάς ἀναλώσει. Hesiod. ἔργα καὶ ἡμέραι 770 f. πρῶτον ἐνη τετρας τε καὶ ἑβδόμη ἱερὸν ἡμαρ, τῇ γὰρ Ἀπόλλωνα χρυσάορα γένηται Ἀητώ. Plut. Sympos. VIII. 1, 2. Quaest. graec. IX. Callim. hymn. in Del. IV. 249 ff. Diogen. Laert. III. 2.

p. 391. I. τῶν ἔλλειπῶν μορίων Wytttenbach. Animadv. p. 49. B.

XVIII. p. 392. B. ὥσπερ ἡ σφόδρα περιδραξίς ὕδατος τῷ πιέξειν εἰς ταῦτο καὶ συνάγειν διαζέειν ἀπόλλυσι τὸ περιλαμβανόμενον, οὕτω. Pl. de comm. notit. Stoicor. XLII. in. p. 1082. A. u. Ed. Rasmus de comm. not. Stoic. Francfurt a. O. 1872. p. 23.

p. 392. C. D. Wyttenb. animadv. p. 97. A. — Die Construction *φθείρεσθαι εἰς τι* ibid. p. 49. E.

p. 392. D. *κοινὸν ἐκμαγεῖον* Wyttenb. anim. p. 373. A. u. p. 374. E.

XIX. p. 392. F. *ἐκθλίβεται γάρ.* Wyttenb. animadv. p. 76. F.

p. 393. B. Wyttenb. animadv. p. 354. F.

p. 393. C. *Ἀπόλλων μὲν γάρ, οἷον ἀρνούμενος τὰ πολλὰ καὶ τὸ πλήθος ἀποφάσκων ἐστίν.* Preller a. a. O. I. p. 183. Pauly. s. v. Apollon. p. 1254. Wyttenb. anim. p. 331. E. — F. W. Schwartz, de antiquissima Apollinis natura Berol. 1843. p. 33. *Ἰητος δὲ ὡς εἰς καὶ μόνος* — (es ist mit der Didotschen Ausgabe *Ἰήτος* zu schreiben cf. E. A. Hirschig Philologus IV. p. 372.) Preller a. a. O. p. 188. Pl. Vit. Titi. Flamin. XVI. s. f. *Ἰήτε Παιάν.* — Soph. Oed. Rex. v. 154: *Ἰήτε Ἀάλιε Παιάν* u. 1097 *Ἰήτε Φοῖβε.* Hom. Ilias. XV. 365. — Besonders Schwalbe über die Bedeutung des Paan, als Gesang im apollinischen Cultus. Magdeburg 1847 p. 6, n. 1. (Ableitung des Namens und Erklärungen der Alten gesammelt.)

Φοῖβον δὲ δῆπον τὸ καθαρὸν καὶ ἀγνὸν οἱ παλαιοὶ πᾶν ὀνόμαζον. Pl. de def. orac. XXI. p. 241. C.: *ἕστερον δὲ . . . ἀγνὸν γενόμενον καὶ Φοῖβον ἀληθῶς.* Ulrichs a. a. O. p. 70, 43. (Die Stellen gesammelt.)

p. 393. C. *ὡς εἰ Θεῖοι τοὺς ἱερέας ἐν ταῖς ἀποφράσιν ἡμέραις — φοιβονομεῖσθαι λέγουσι.* Lucian Pseudologist. 12: *ἀποφράδα δὲ μόνου ἐκεῖνοι τὴν μαρὰν καὶ ἀπεικίην καὶ ἀπαίσιον καὶ ἄπρακτον . . . ἡμέραν . . . ὅταν μήτε αἱ ἀρχαὶ χρηματίζωσι μήτε εἰσαγάγῃμι αἱ δίκαι ὡς μήτε τὰ ἱερά ἱερουργῆται μήδ' ὅλως τι τῶν αἰσίων τελέται, αὐτὴ ἀποφράς ἡμέρα.* Pl. Vita Alcib. XXIV. p. 210. B. K. F. Hermann Gr. Antiquit. II. p. 283, 3. — Das Verb. *φοιβονομεῖσθαι*, ein *ἄπαξ εἰρημένον*, wird von Steph. Byz. s. v. *φοιβόληπιος* (Plut. Vita Pompeji XLVIII.) erklärt: *videri certe potest, φοιβονομεῖσθαι, sonare a Phoebō regi sive gubernari, ut dici possunt ab illo regi, qui sunt φοιβόληπιοι.*

p. 393. C. *ὡς πον καὶ Ὀμηρος.* — Ilias IV. 141: *ὡς δ' ὅτε τις τ' ἐλέφαντα γυνη φοινίει μίγρη. μαίνειν* färben = violare Virg. Aen. XII. 67.

p. 393. C. *καὶ τὰ μινύμενα τῶν χρωμάτων — φθείρεσθαι ὀνομάζουσιν* Aeschyl. Choeph. 1010 ff.:

. . . . . μαρτυρεῖ δέ μοι
φᾶρος τόδ' ὡς ἔβαιψεν Αἰγίσθου ξίφος.
φόνου δὲ κηκὶς ξὺν χρόνῳ ξυμβάλλεται,
πολλὰς βαφὰς φθείρουσα τῶν ποικίλων.

Wyttenb. animadv. p. 346 A. — Pl. de Pyth. oracul. II. p. 395. D. — Sympos. VIII. 5 p. 725. D.: *τὰς δὲ μίξεις τῶν χρωμάτων οἱ ζωγράφοι φθορὰς ὀνομάζουσι.*

XXI. p. 393. D. *τοὺς δὲ Ἀπόλλωνα καὶ ἥλιον ἡγουμένους τὸν αὐτόν.* Pl. de def. orac. VII. p. 412. C. — De occulte vivendo VI. p. 1130. A.: *ὄθεν δὴ τὸν μὲν ἥλιον Ἀπόλλωνα κατὰ τοὺς πατέρας καὶ παλαιούς θεσμούς νομίζοντες, Ἀήλιον καὶ Πύθιον προσαγορεύουσι.* Fragm. Plut. de Daedal. Plataeens. V. (Didot) διὸ καὶ τῶν ἐμπυρωτάτων ἄστρον καὶ πυριφλεγεστάτων ὁ μὲν ἥλιος Ἀπόλλων κέκληται. Fragm. Pseudoplat. CCII.: *ἐκ τοῦ Ἀπόλλωνός ἐστιν, ὃς γε δοκεῖ ὁ αὐτὸς τῷ Ἥλιῳ* — Der interessante Orakelspruch bei Eusebius Praep. evang. III. 15; 3: *Ἀλλὰ καὶ αὐτός, εἶποι τις, ὁ Ἀπόλλων ἐφη πον ἐν χρησμοῖς ἐρωτηθεὶς περὶ αὐτοῦ ὅστις εἴη.*

Ἥλιος, Ὠρεός, Ὅσιρις, Ἄναξ, Λιόνυσος, Ἀπόλλων,
 Ὠρεῶν καὶ καιρεῶν ταμίης, ἀνέμων τε καὶ ὄμβρων
 Ἡοῦς καὶ νυκτὸς πολυασιέρος ἡνία νωμῶν,
 Ζαφλεγέων ἄστρων βασιλεὺς ἠδ' ἀθάνατον πῦρ.

Heliodor X. 25. — Dio Chrysosth. I. or. XXXI. p. 570. R. Winckelmann Eroticus 28, 28 — K. I. Hermann Gr. antiquit. II. p. 23 n. 4.

p. 393. D. ὡς ἄνυστόν ἐστιν. Wyttenb. animadv. p. 130 D.

p. 393. E. ἡ τοῦ ποιητικοῦ παιδὸς ἔσται φανλότερος — παιδίον. — Sand, schlechthin, heisst in der ganzen gr. Prosa nur hier ψάμαθος. Die ganze Stelle lehnt sich an Ilias XV. 362 ff. an:

. . . ὡς ὅτε τις ψάμαθον παῖς ἄγχι θαλάσσης,
 ὅσι' ἐπεὶ οὖν ποιήσῃ ἀθύρματα νηπιέησιν,
 ἄψ αὐτὶς συνέχευε ποσὶν καὶ χερσὶν ἀθύρων.

p. 394. A. λέγεται γὰρ ὁ μὲν Ἀπόλλων, ὁ δὲ Πλούτων, καὶ ὁ μὲν Ἀήλιος, ὁ δὲ Ἄιδωνεύς καὶ ὁ μὲν Φοῖβος, ὁ δὲ Σκότιος καὶ παρ' ᾧ μὲν αἱ Μοῦσαι καὶ ἡ Μνημοσύνη, παρ' ᾧ δὲ ἡ Ἀθήνη καὶ ἡ Σιωπή καὶ ὁ μὲν Θεώριος καὶ Φαναῖος, ὁ δὲ Νυκτὸς αἰδνᾶς ἀεργηλοῖό τε Ὑπνον κοίρανος. — Ἄιδωνεύς Preller a. a. O. I. p. 622. — über die ganze Stelle ibid. p. 623. — Μοῦσαι καὶ Μνημοσύνη Pl. de educat. puer. XIII. p. 9. D. Fragm. de anim. VII. p. 12 (Didot). Solon ἔποθ. εἰς ἐαντόν (Bergk. Poet. lyr. graec. II. p. 423) 13 v. 1—2.

Μνημοσύνης καὶ Ζητὸς Ὀλυμπίου ἀγλαὰ τέκνα,
 Μοῦσαι Πιερίδες.

Hesiod. theog. 52 ff.:

Μοῦσαι Ὀλυμπιάδες, κοῦραι Λιδὸς αἰγιόχοιο,
 τὰς ἐν Πιερίῃ Κρονίδῃ τέκε πατρὶ μιγεῖσα
 Μνημοσύνη.

Preller a. a. O. p. 379 ff., namentlich 382. Apollo als *μουσηγήτης* de Pyth. orac. V. p. 396 C. Ἀθήνη Pl. non posse suav. vivi sec. Epic. XXVI. p. 1104. D. — Θεώριος (ungebräuchlich statt *Θεάριος*) Pausanias II. 31, 6: τὸ δὲ ἱερὸν τοῦ Ἀπόλλωνος τοῦ Θεαρίου. Preller a. a. O. I. p. 305, 3. — Φαναῖος Preller ibid. I. p. 100 n. 2. — Zur ganzen Stelle Pl. de occulte viv. VI. p. 1130. A. ὁ δὲ Νυκτὸς αἰδνᾶς ἀεργηλοῖό τε Ὑπνον ist der Vers eines unbekanntes Dichters. Aeschyl. Agamemn. 1072 ff.

p. 394. A. καὶ ὁ μὲν „Βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος ἀπάντων“
 aus Ilias IX. 158 f.

. . . Ἀΐδης τοι ἀμείλιχος ἦδ' ἀδάμαστος·
 τοῦνομα καὶ τε βροτοῖσι θεῶν ἔχθιστος ἀπάντων.

zur ganzen Stelle Preller a. a. O. I. p. 623.

p. 394. B. πρὸς ὃν δὲ Πίνδαρος εἴρηκεν, οὐκ ἀηδῶς:

κατεκρίθη, θνατοῖς ἀγανώτατος ἔμμεν. A. Boeckh. Pind. fragm. 116. — Pl. de def. orac.

VII. p. 413. C. — Non posse suav. vivi sec. Epicur. XVII. p. 1102. E.

p. 394. B. εικότως οὖν ὁ Εὐριπίδης εἶπεν·
 Λοιβαὶ νεκύων φθιμένων
 ᾠοῖδαι, ἅς ὁ χρυσοκόμας
 Ἀπόλλων οὐκ ἐνδέχεται.

Aus Eurip. Supplic. v. 975 ff.

p. 394. B. καὶ ὁ Στησίχορος·
 Μάλα τοι παιγμοσύνας φιλεῖ μολπὰς τε Ἀπόλλων,
 Κήθεά τε σιναχὰς τε Ἄιδος ἔλαχε.

Bergk. Poet. lyr. graeci III. p. 988:

..... Μάλα τοι μελιστᾶν
 παιγμοσύνας τε φιλεῖ μολπὰς τ' Ἀπόλλων
 κᾄθεα δὲ σιναχὰς τ' Ἄιδας ἔλαχεν.

p. 394. B. Σοφοκλῆς . . . . . διὰ τούτων·
 Οὐ νάβλα κωκντοῖσιν, οὐ λύρα γίλα.

Nauck Trag. Graec. Fragm. Sophocl. p. 764.

p. 394. B. ὄψῃ καὶ πρόῃν. Winckelmann Eroticus p. 10, 28: καὶ γὰρ ὁ ἀλλὸς ὄψῃ
 καὶ πρόῃν ἐτόλμησε ἐφ' ἱμεριοῖσιν ἀφιέναι — R. Volkmann Pl. de musica, Anhang de tibia.
 § 5 p. 142 ff. — Krause Pythien etc. p. 30.

Πλουτάρχου

περὶ τοῦ μὴ χρᾶν νῦν ἔμμετρα τὴν Πυθίαν.

(Titel 116. A — E. M. Treu. a. a. O. p. 12.)

I. p. 394. D. ὦ Φιλίνε. Freund d. Pl., hatte nach de soll. anim. XXIII. eine Reise nach Aegypten gemacht, nahm Theil an den Unterredungen in Sympos. II. 4. — IV. 1. — VIII. 7. —

p. 394. E. διὰ τῶν ἀναδημάτων παραπέμποντες τὸν ξένον. Wyttenb. animadv. p. 37. A.: παραπέμπειν = comitari per totam viam usque ad finem.

p. 394. E. σπείροντες λόγους — ὡςπερ οἱ Σπαρτιοί. — über die aus der Erde emporgewachsenen Genossen des Kadmos, von denen Pl. auch de sera Num. vind. XXI. p. 563. A. spricht. — Preller a. a. O. II. 25 n. 6. — zu ὑπουλος Wyttenb. animadv. p. 44. A.

p. 394. F. τοὺς γὰρ πλείστοις ἐώρων αὐθις εἰς τὸ Κορῦκιον τῷ ξένῳ καὶ τὴν Ἀνκουρίαν συναναβαίνοντας. über die Höhle Κορῦκιον am Parnass Pausan. X. 32, 2: Ἰόντι δὲ ἐκ Ἀελφῶν ἐπὶ τὰ ἄκρα τοῦ Παργασοῦ σταδίου μὲν ὅσον ἐξήμοντα ἀπωτέρω Ἀελφοῦ ἔστιν ἄγαλμα χαλκοῦν καὶ ἔξωθεν ἐξώων ἀνδρῶν, ἡμίονοις τε καὶ ἵπποις ἐπὶ τὸ ἄντρον ἔστιν ἄνοδος τὸ Κορῦκιον. . . . τοῦτ' δὲ τῷ ἄντρον γενέσθαι τὸ ὄνομα ἀπὸ νύμφης Κορυντίας. Ulrichs a. a. O. p. 119. über die Stadt Ἀνκώρεια (Ἀνκουρία) und deren Gründung. Paus. X. 6, 3 — u. Ulrichs a. a. O. p. 121 ff. „Ob Lycorea, die Wolfshöhe, (von λύκος und ὄρος) von wirklichen Wölfen oder von einem alten Asyl seinen Namen erhalten, ist nicht zu entscheiden.“ Ulrichs a. a. O. p. 125, 5. und p. 126, 17.

p. 394. F. φιλόλογος καὶ φιλομαθής. Wyttenb. animadv. p. 22. C.

p. 395. A. τέκος ἀγαθοῦ πατρός nicht nachweisbares Citat aus einem Dichter. — οἷσθα γὰρ Διογενιανὸν ἀνδρῶν ἄριστον. Diogenianos aus Pergamum (Sympos. VIII. 1) nimmt Theil an der Unterredung Symp. VII. 7 — wird in unserm Gespräch bald mit ὦ παῖ, bald mit ὦ νεανία angeredet und nachmals ὁ ξένος genannt.

II. p. 395. A. ἐπέβαινον οἱ περιηγηταί. Die Delpher (δελφοὶ ξεναγέται Pind. Nem. VII. 64.) lebten zum Theil vom Bewirthen und Herumführen der Fremden — hier aber sind wohl concessionirte Führer gemeint, deren es, wie XVI. p. 401. E. zeigt (εἶπεν ἄτερος τῶν περιηγητῶν,) damals in Delphi zwei gab. Während so Pl. diese Fremdenführer περιηγηταί nennt (Lucian calumn. non temere cred. V.: ὁ περιηγητῆς τῆς εἰκόνοσ) nennen sie andere, namentlich Pausanias ἐξηγηταί, Erklärer, (Paus. X. 28, 4) über das Wesen der Periegeten. Preller, Polemon. fr. p. 157—170. — Lobeck, Aglaopham. p. 29—31 (μυσταγωγεῖν).

p. 395. B. ὅστε καὶ πέμψαι πρὸς νεάρχους. Dass πέμψαι falsch ist, haben schon Amyot, Mezn., Wyttenb. und Andere gesehen. Neuerdings hat Th. Döhner in sat. crit. Plauen 1874, p. 42 Madvig's σκῶψαι verworfen und παῖζαί τι vorgeschlagen (Patzig dagegen a. a. O. p. 57. πεφρικέναι vel. πεφριζῆσαι.) Wyttenbach's πρέψαι scheint zwar nicht der Form, wohl aber der Sache nach am passendsten. Bei den Nearchen also begann die Periegese; diese νεάρχοι waren von Lysander geweiht. Pl. Vit. Lysandr. XVIII. p. 443. A.: ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἔστησεν ἀπὸ τῶν λαφύρων ἐν Ἀελφοῖς αὐτοῦ χαλκῆν εἰκόνα καὶ τῶν νεάρχων ἐκάστου καὶ χρυσοῦς ἀστέρας τῶν Λισσοῦρων, οἱ πρὸ τῶν Ἀσκιρικῶν ἠφανίσθησαν.

p. 395. B. τὸν μὲν γὰρ Κορίνθων χαλκόν. Pl. erzählt hier die Fabel von der Entstehung des corinthischen Erzes ähnlich wie Florus II. 16 und Plinius H. N. XXXIV. 2; nur mit dem Unterschiede, dass die letzteren Beiden die Erfindung desselben auf die Zeit der Einnahme der Stadt durch die Römer datiren. Pl.'s Worte: ἐπινευμαμένον πυρὸς οἰκίαν ἔχουσάν τι χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, πλεῖστον δὲ χαλκὸν ἀποκείμενον, ὃν συγγυθέντων καὶ συντακέντων ὄνομα τοῦ χαλκοῦ τῷ μείζονι τὸ πλήθος παρέσχευεν stimmen mit Florus genau: quidquid Corinthi aeris toto orbe laudatur incendio superfuisse comperimus, nam et aeris notam pretiosiore ipsa opulentissimae urbis fecit ruina, quia incendio permixtus plurimis statuis atque simulacris aeris auri argentique venae in commune fluxerant. — Becker Gallus I. p. 399. — Anselm Feuerbach griech. Plastik, herausgegeben von H. Hettner I. p. 39 f.

p. 395. F. ὁ δὲ Θεὸν ὑπολαβόν. Der Grammatiker Theon (Sympos I. 9. und VIII. 8, 2) war einer der nächsten Freunde Plutarchs, dessen Schwester auch mit Pl.'s Gemahlin, Timoxena, sehr befreundet war (consol. ad uxor. VII). Nach de facie in orbe lunae XXV. könnte die Familie des Chaeroneer Theon aus Aegypten nach Boestien gekommen sein. (Hertzberg Gr. Geschichte II. p. 163 u. 172.)

III. p. 395. D. ὅταν τῶν πρώτων καὶ φυσικωτάτων καὶ ἐσομένων καὶ ὄντων, πυρὸς καὶ γῆς καὶ ἀέρος καὶ ὕδατος — Pl. de adul. et amico XXII.: ἐνταῦθα μὲν, εἶπεν, οὐδὲν ἢ τὰ Ἐμπεδοκλέους στοιχεῖα ταυτί. Πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γαῖα καὶ αἰθέρος ἦπιον ὕψος. de Plac. Phil. II. 7: Πλάτων πῦρ πρῶτον, εἶτ' αἰθέρα, μεθ' ὃν ἀέρα, ἐφ' ὃ ὕδωρ, τελευταίαν δὲ γῆν, ἐνίοτε δὲ τὸν αἰθέρα τῷ πυρὶ συνάπτει. De prim. frigido VII. p. 947. E.: καὶ μὴν τεττάρων γε τῶν πρώτων ὄντων ἐν τῷ παντὶ σωμαίων, ἃ διὰ πλήθος μὲν ἀπλόγηται καὶ δύναμιν οἱ πλεῖστοι στοιχεῖα τῶν ἄλλων ὑποίθηνται καὶ ἀρχάς, πυρὸς καὶ ὕδατος καὶ ἀέρος καὶ γῆς, ἀναγκαῖόν ἐστι καὶ ποιότητος εἶναι τὰς πρώτας καὶ ἀπλᾶς τοσαύτας. Diogen. Laert. VIII. 2, 12 (Empedocles) III. 41. (Plato) VII. 1, 68 u. 69 (Zeno).

p. 395. D. πρὶν Θεόγγιν γεγενῆσθαι Pl. phil. esse cum princ. II. — Erasm. Adag. Chil. IV. 100: κατὰ τὸν Κωμικὸν τοιοῦτο μὲν ἦδεν πρὶν Θεόγγιν γεγενῆσθαι. Meineke Com. Graeci V. 122 (p. 697). A. Gellius N. A. I. 3. priusquam Theognis, ut Lucilius ait, nasceretur.

p. 395. E. οὐ γὰρ τῷ χαλκῷ προστίβησθαι τὸν ἰόν. Wyttenb. anim. p. 89 F.

p. 395. F. τοῦ δ' ἐλαίου τῇ πικρότητι σιέγασθαι. Wyttenb. animadv. p. 101. C. cf. p. 396. A.

IV. p. 396. A. διὰ τὴν ἀπὸ τῶν ὀρῶν ἀνάκλασιν καὶ ἀντέρεισιν. Ulrichs a. a. O. p. 116, n. 37.

p. 396. A. *καὶ λαμβάνειν ἀγῆν καὶ γάνωμα.* Wyttenb. anim. p. 42. B.

p. 396. B. *ἔφ' ὧν καὶ Ὅμηρος εἶπεν·*

Καιροσσέων δ' ὀφονέων ἀπολείβεται ἕγρον ἔλαιον

aus Odys. VII. 107.

V. p. 396. C. *χρησμοῦ δέ υἱος ἐμμέτρον λεχθέντος, οἶμαι, περὶ τῆς Αἴγωνος τοῦ Ἀργείου βασιλείας.* Pl. de Alex. M. s. Fort. s. Virt. II. or. VIII. p. 540. D.

p. 396. D. *καὶ πολὺ τὸν Ἡσίοδον εὐεπέα καὶ τὸν Ὅμηρον ὑπερφθέγγεσθαι.* Wyttenb. animadv. p. 160. E.

p. 396. D. *παρὸν οὖν Ἀθήνηθεν ὁ ποιητὴς Σεραπίων* de Ei delph. p. 384 D.

p. 396. D. *ὑπολαβὼν οὖν Βόηθος ὁ γεωμέτρης.* Der Epicureer Boethus aus Athen, ein Freund des Plutarch. Sympos. V. 1. p. 673. D.

p. 396. E. *οὐκ ἔγωγε, εἶπεν ὁ Σεραπίων.* Wyttenb. animadv. p. 162. C.

p. 396. E. *τὸ τοῦ ζωγράφου Παύσωτος.* Aelian. Var. Histor. XIV. 15. — Lucian. Encom. Demosthen. 24 p. 508.

p. 396. F. *ὁ Βίων.* Die von Plutarch erwähnte Manier des Borystheniten Bion lässt sich aus den bei Diog. Laert. IV. 7. verzeichneten Aussprüchen desselben erkennen, so z. B. *τὸν μὲν Ἀμφιάραιον ἢ γῆ κατέπιε, σὺ δὲ τὴν γῆν.*

p. 396. F. *δυνάμει δὲ καὶ χάριτι καὶ κατασκευῇ.* Wyttenb. animadv. p. 30. D.

VI. p. 396. F. *νοσοῦμεν καὶ τὰ ὄψα καὶ τὰ ὄμματα.* Greg. Cypr. III. 17: *τωγλὸς τὰ τ' ὄψα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα εἶ.*

p. 397. A. *οἱ Γλαύκης οὐ φθέγγεται τῆς κισσαροδοῦ λιγυρώτερον.* Pl. de soll. anim. XXIV. s. f. — Aelian. de nat. anim. VIII. 11. — Athen. IV. 78. (p. 176. D. — Plin. N. H. X. 22. — Ulrichs a. a. O. p. 92, 56.

p. 397. A. *οὐδ' ἐπιθυμῶ κασσίαν ἢ λήδανον ἢ λιβανωτόν.* — κασσία: Herod. III. 110. — Heliod. X. 26. — λήδανον: Herod. III. 112. — Plin. N. H. XII. 37. — λιβανωτός: Herod. III. 107. — ἀλλὰ δάφνην καὶ κρόθινον ἄλειρον. Weniger: die religiöse Seite der gr. Pythien p. 35. — K. F. Hermann Gr. Antiquit. II. p. 257, 12.

p. 397. A. *τὰ Σαπφικὰ μέλη.* Wyttenb. animadv. p. 131. D.

p. 397. A. *Σίβυλλα δὲ μαινομένη στόματι καθ' Ἡράκλειτον* — IX. p. 398. C. D. E. Clem. Alex. Strom. I. 15. p. 358. Jamblich. de myst. III. 8. — Creuzer Cicero de nat. Deor. II. 3. p. 221. — K. F. Hermann a. a. O. II. p. 229, 4.

p. 397. A. B. *ὁ δὲ Πίνδαρος ἀκοῦσαι φησι τοῦ θεοῦ τὸν Κάδμον* — τοῖς μέλεσιν. A. Boeckh Pind. fragm. 8:

..... τοῦ θεοῦ

ἄκουσε Κάδμος μουσικὰν ὄρθαν ἐπιδεικνυμένον.

Plut. de anim. proc. in Tim. XXXIII. p. 1030 B.

p. 397. B. *ἡδονὴν γὰρ οὐ προσίεται τὸ ἀπαθὲς καὶ ἀγρόν, ἀλλ' ἐνιαῦθα μετὰ τῆς Αἴης ἐξήγη.* Ilias XIX. 91 ff. ff., namentlich 126 ff.:

*αὐτίκα δ' εἶλ' Ἀτην κεφαλῆς λιπαροπλοκάμοιο
χωόμενος φρέσιν ἧσι καὶ ὄμοσε καρτερόν ὄρχον
μήποι' ἐς Οὐλυμπόν τε καὶ οὐρανὸν ἀστερόεντα*

αὐτὸς ἐλεύσεσθαι Ἄτην, ἢ πάντας ἄται·
ὡς εἰπὼν ἔρριψεν ἀπ' οὐρανοῦ ἀστέρωντος.

VII. p. 397. C. οὐκ ἄν, οἶμαι, τοῦ Θεοῦ τὰ γράμματα νομίζοντες ἐψέγομεν, ὅτι λέι-
πεται καλλιγραφία τῶν βασιλικῶν. Wyttenb. animadv. p. 145 F.

VIII. p. 397. E. ἤμεν κατὰ τὸν Ἰέρωνος ἀνδριάντα τοῦ τυράννου; gemeint ist der
ältere Hiero, von dem er auch XIV. p. 403. C. spricht.

p. 397. F. οἱ δὲ ἀστέρες ἠφανίσθησαν, οὓς Λύσανδρος ἀνέδηκεν ἀπὸ τῆς ἐν Αἰγὸς
ποταμοῦς ναυμαχίας. Pl. Vita Lysandri XVIII. p. 443. A.: καὶ χρυσοῦς ἀστέρας τῶν Διοσκούρων
οὐκ ἐπὶ τῶν Λευκιρικῶν ἠφανίσθησαν.

p. 397. F. ὁ δὲ αὐτοῦ τοῦ Ἀυσάνδρου λίθινος ἀνδριὰς ἐξήνηθη — τὸ πλῆθος,
ὥστε κατακρῦψαι τὸ πρόσωπον. Cicero de divinat. I. 34, 75.

p. 397. F. ἐν δὲ τοῖς Σικελικοῖς τῶν Ἀθηναίων ἀτυχήμασιν — κόρακες περιέκοπιον.
Pausan. X. 15, 3.

p. 397. F. ὁ δὲ Κνιδίων στέφανος — διέσπασαν τὴν ἀνθρωπον. Abweichend erzählt
von Athenaeus XIII. 83, p. 605. C.

p. 398. A. Ἀριστοτέλης μὲν οὖν μόνον Ὅμηρον ἔλεγε κινούμενα ποιεῖν ὀνόματα διὰ
τὴν ἐνάργειαν. Aristot. fragm. (ed. Berol. 1870. V. Rose) 129 p. 1500 a. 24: Schol. marg.
int. B. in Iliad. a. 481 „πρῆσον“ Ἀριστοτέλης φησὶν ὡς κινούμενα ὀνόματα γράφει ὁ ποιητής.
Winckelm. Erotic. p. 32, 24.

p. 398. A. οὐ γὰρ ἀρκεῖ τὸν Θεὸν εἰς σῶμα καθειργνύναι θνητὸν ἀπαξ ἐκάστον μηνός
d. h. die Pythia ertheilt einmal in jedem Monat Orakel. Pl. Quaest. graec. IX. p. 292 F.

p. 398. B. καὶ σὲ μὲν Ἐπίκουρον ὄψελει νῦν . . . . ἀφ' ὧν εἶπεν ἡ ἔγραψε πρὸ
ἐτῶν τριακοσίων. Diog. Laert. X. 40. — Pl. de. def. orac. XXVIII. p. 425. D.

IX. p. 398. C. ὁμοία δὲ περὶ τῶν Σιβυλλείων — καθίζεσθαι τὴν πρώτην Σίβυλλαν.
Pausan. X. 12 init. Clem. Alex. Strom. I. p. 304: φασὶ γοῦν ἐν Αἰλφοῖς παρὰ τὸ βουλευτήριον
δεῖκνυσθαι πέτραν ἑνά, ἐφ' ἧς λέγεται καθίζεσθαι τὴν πρώτην Σίβυλλαν. — Das βουλευτήριον
in einer Inschrift bei Ulrichs a. a. O. p. 67, 19 πρωτανεῖον genannt.

p. 398. C. τὴν Σίβυλλαν — θνηγατέρα τῆς Ποσειδῶνος. Plato Schol. in Phaedr.
p. 801, 20 (315).

p. 398. C. ὁ μὲν Σεραπίων ἐμνήσθη τῶν ἐπῶν, ἐν οἷς ἔμνησεν ἐαυτὴν Winckelm.
Erotic. p. 44, 4.

p. 398. C. D. ὡς οὐδὲ ἀποθανοῦσα λήξει μαντικῆς, ἀλλ' αὕτη μὲν ἐν τῇ σελήνῃ
περίεσι τὸ καλούμενον φαινόμενον γενομένη πρόσωπον. Pl. de ser. Num. vind. XXI. p. 566. D.:
ἔλεγε δὲ ὁ δαίμων, τὴν φωνὴν εἶναι Σιβύλλης, ἄδειν γὰρ αὐτὴν περὶ τῶν μελλόντων ἐν τῷ
προσώπῳ τῆς σελήνης περιφερομένην.

p. 398. E. ταυτὶ δὲ τὰ πρόσφατα καὶ νέα πάθη περὶ τε Κύμην καὶ Δικαιαρχίαν οὐχ
ἔμνούμενα πάλαι καὶ ἀδόμηνα διὰ τῶν Σιβυλλείων ὁ χρόνος ὥσπερ ὄφειλον ἀποδέδωκεν. Pl. de
sera Num. vind. XXI. p. 566. D. (Wyttenb. animadv.) über das bekannte Ereigniss des
Jahres 79 p. Chr. Sueton Tit. VIII. — Dio Cassius LXVI. 21—23. — Plin. Epist. VI.
16 und 20.

X. p. 398. F. ὁ γὰς εἰπὼν τὰ μὴ ὑπάρχοντα — ἔχων. Wyttenb. animadv. p. 139 F.

p. 399. A. μᾶλλον δὲ ὁ μὲν εἰκάζων — ὅστις εἰκάζει καλῶς. Nauck. a. a. O. Eurip. p. 963. — über ἀνηγόρευκεν Wytttenb. animadv. p. 48 C.

p. 399. A. Σίβυλλαι δὲ αὐται καὶ Βάκιδες. Pl. de mul. virt. I. p. 245 B. ἢ τὰ Σιβύλλης λόγια τοῖς Βάκιδος ἀντιπαραβάλλομεν. Clem. Al. Strom. I. 333. — Aelian. V. H. XII. 35.

XI. p. 399. B. καὶ ταῦτά ἐστιν εἰς τὴν Ἀγησιλάου χωλότητα Φράζω δὴ Σπάρτη κ. τ. λ. Plut. Vit. Agesil. III. p. 597. C.: ἦν δὲ Λιοπέθης ἀνὴρ χρησμολόγος ἐν Σπάρτῃ μαντιῶν τε παλαιῶν ὑπόπλευς καὶ δοκῶν περὶ τὰ θεῖα σοφὸς εἶναι καὶ περιτύτος. Οὗτος οὐκ ἔφη θεμιτὸν εἶναι χωλὸν γενέσθαι τῆς Λακεδαιμόνος βασιλεία καὶ χρησμὸν ἐν τῇ δίκῃ τοιοῦτον ἀνεγίνωσκε Φράζου δὴ κ. τ. λ. Paus. III. 8, 5: τῷ δὲ Ἀγησιλάῳ καὶ Λεωνυχίδῃ παρέσχεν ἐς πλεον τὸ μάντισμα ἀντιλογίαν τὸ ἐκ Λελγῶν, γεγονὸς μὲν ἐκεῖ, ἔχον δὲ οὕτω φράζω δὴ. κ. τ. λ. — Xenoph. Hellen. III. 3, 3: Λιοπέθης δὲ, μάλα χρησμολόγος ἀνὴρ, Λεωνυχίδῃ συναγορεύων εἶπεν ὡς καὶ Ἀπόλλωνος χρησμὸς εἶη φυλάξασθαι τὴν χωλὴν βασιλείαν.

p. 399. C. καὶ τὰ περὶ τῆς νήσου πάλιν, ἣν ἀνῆκεν ἢ πρὸ Θήρας καὶ Θηρασίας θάλασσα. κ. τ. λ. Olympiade 145, 3—4 — im Jahre 197 a. Chr. stieg in Folge unterseeischer Bewegungen zwischen Thera und Therasia eine Insel, 12 Stadien im Umfang, aus dem Meere empor, welche den Namen Hiera erhielt. Seneca nat. quaest. II. 26, 4: Eodem anno inter insulas Theram et Therasiam, medio utriusque ripae et maris spatium, terrae motus fuit; in quo, cum admiratione navigantium, repente ex profundo cum calidis aquis insula emersit. — Justin. 30, 4. — Euseb. Chron. p. 144. — Strabo I. p. 57. —

p. 399. E. ἐπεὶ τί κωλύει εἰπεῖν — ὦ Βόηθε, δόξας. Citate aus dieser Schrift Epicurus in Pl. de aud. poet. XIV. (Wytttenb. animadv. p. 37. A.).

XII. p. 399. E. F. ἐν δὲ τῷ τῶν Κορινθίων οἴκῳ, τὸν φοίνικα θεωμένοις τὸν χαλκοῦν — θαῦμα τῷ Λιογενιανῷ παρεῖχεν. Pl. VII. Sap. conviv. XXI. p. 164 A.: διὸ καὶ τὸν οἶκον ἐν Λελγῶσι κατεσκεύασεν ὁ Κύψελος, ὡς περ θεοῦ τότε τὸν κλαυθμυρισμὸν ἐπισχόντος, ὅπως διαλάθοι τοὺς ζητοῦντας· καὶ ὁ Πυθαγόρας προσαγορεύσας τὸν Περίανδρον, Εὐγε, ἔφη, Περίανδρε, Χερσίας ἐποίησε μνηστῆρας τοῦ οἴκου· πολλάκις γὰρ ἐβουλόμην ἔρωςθαί σε τὴν αἰτίαν τῶν βασιλέων ἐκείνων, τί βούλονται περὶ τὸν πυθμένα τοῦ φοίνικος ἐντεταρωμένοι τοσοῦτοι. (Wytttenb. anim. zu dieser Stelle). — Herodot. I. 14 — IV. 162 — Pausan. X. 13, 3 — Ulrichs a. a. O. p. 67, 17. P. H. Krause Pyth. Nemeen und Isthmien. Leipzig 1841. p. 5.

p. 399. F. ὡς περ ἀμέλει Σελινούντιοι ποιεῖ χρυσοῦν σέλινον ἀναθεῖναι λέγονται. Reingan. Selinus p. 61. f. — Spanheim de praest. et usu num. p. 363.

p. 399. F. καὶ Τενέδιοι τὸν πέλεκυν ἀπὸ τῶν καρκίνων τῶν γιγνομένων περὶ τὸ καλούμενον Ἀστέριον παρ' αὐτοῖς. Apostol. XVI. 26: Τενέδιος πέλεκυς· Ἀριστοτέλης μέντοι, ὅτι βασιλεὺς Τενέδιος μετὰ πελέκων δικάζων τοὺς ἀδικούντας εὐθέως ἀνῆρει ἢ ὅτι Ἀστέρινα τόπος ἐν Τενέδῳ, ἐνθα ποταμίσκος, ἐν ᾧ καρκίνοι τὰ χελώνια διηρθρωμένα ἔχοντες ἐπὶ πλοῖον καὶ πελέκει τοὺς μοιχοὺς ἄμφω καρατομεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ νείου ἐτήρησε τοῦτο· καθ' ὃ καὶ ἐν τῷ νομίσματι ἐφ' οὗ μὲν πέλεκυς, ἐφ' οὗ δὲ δύο πρόσωπα ἐξ ἐνὸς ἀχένος· οἱ δ' ὅτι γεννησάι ἂ ἐπαθεν ὑπὸ τῆς μητρῴας, μετὰ πελέκως τὰς φοινικὰς ἔκρινε δίκας. (mit v. Leutsch Note, der die Parallelstellen giebt) — Paus. X. 14, 1 giebt eine abweichende Erklärung über die Weihung des Beiles.

p. 400. A. καὶ μὴν ἀντιῶ γε τῷ θεῷ κόρακας καὶ κύκνους καὶ λύκους καὶ ἰέρακας πάντα μάλλον ἢ ταῦτα εἶναι προσφιλεῖ τὰ θεοῖα νομίζομεν.

κόρακες: Pl. de Iside et Osir. LXXI. p. 379. D.: καὶ τὸν κόρακα τοῦ Ἀπόλλωνος. Aelian de nat. anim. I. 47 (θεράπων Ἀπόλλωνος) VII. 18 über d. Heiligthum zu Koptos). — κύκνοι: Pl. de Ei delph. VI. p. 387 C. — Aelian a. a. O. II. 32. — Schol. in Callim. hym. II. s. (Schneider Callim. 1. p. 111): ὄρνεον ἱερὸν Ἀπόλλωνος. — λύκοι: Aelian a. a. O. X. 26 u. XII. 40 über ihre Verehrung in Delphi XII. 40. — Paus. X. 14, 4. — junge Wölfe dem Apollo Lykeios in Argos heilig. Schol. zu Sophocl. Electra 6. — Ulrichs a. a. O. p. 63. — ἰέρακες: Aelian a. a. O. VII. 9 — im Allgemeinen Preller a. a. O. I. p. 226. — Schwartz de antiq. Apoll. nat. p. 39—41. — K. F. Hermann gr. Antiquit. II. § 38, 7.

p. 400. A. εἴτε Ὀμήρου λέγοντος ἀκηκῶς

Ἥελιος δ' ἀπόρουσε λιπὼν περικαλλέα λίμνην.

aus Odyss. III. 1.

p. 400. A. εἴτ' Αἰγυπῖους ἑωρακῶς — ἐπὶ λωιῶ καθεζόμενον. Pl. de sera Num. vind. XI. p. 355 B.: οὐδὲ τὸν ἥλιον ἐκ λωιτοῦ νομίζουσι βρέφος ἀνίσχειν νεογιλόν, ἀλλ' οὕτως ἀνατολὴν ἥλιον γράφουσι, τὴν ἐξ ὑγρῶν ἥλιον γενομένην ἀναψιν αἰνιτιόμενοι. (cf. Wyttenb. animadv).

p. 400. B. ποῦ σὺ πάλιν, ὦ χρησιεῖ, τὴν Σιοῶν — τὰς ἀνάψεις καὶ ἀναθυμιάσεις. Pl. de Iside et Osir. XLI. p. 367 E.: οἱ δὲ Σιωικοὶ τὸν μὲν ἥλιον ἐκ θαλάττης ἀνάπτεσθαι καὶ τρέφεσθαι φασί, τῇ δὲ σελήνῃ τὰ κρηναῖα καὶ λιμναῖα νάματα γλυκεῖαν ἀναπέμπειν καὶ μαλακὴν ἀναθυμίασιν — de def. orac. XIX. p. 426 B.

p. 400. B. ὥσπερ αἱ Θετταλαὶ κατάγειν τὴν σελήνην καὶ τὸν ἥλιον, ὡς ἐντεῦθεν ἀπὸ γῆς καὶ ὑδάτων βλαστάνοντι καὶ ἀρχομένους. Pl. de def. orac. XII. p. 416 F.: ὥσπερ οὖν εἰ τὸν ἀέρα τις ἀνέλοι καὶ ὑποσπάσει τὸν μεταξὺ γῆν καὶ σελήνην, τὴν ἐνότητα διαλύσει καὶ τὴν κοινωνίαν τοῦ παντός, οὕτως οἱ δαιμόνων γένος μὴ ἀπολείποντες ἀνεπίμικτα τὰ τῶν θεῶν καὶ ἀνθρώπων ποιούσι καὶ ἀσυνάλλακτα, τὴν ἐρμηνευτικὴν, ὡς Πλάτων ἔλεγεν, καὶ διακοικῆν ἀναίρουσιντες γένει, ἢ πάντα γένειν ἅμα καὶ ταράσσειν ἀναγκάζουσαν ἡμᾶς τοῖς ἀνθρωπίνους πάθει καὶ πράγμασι τὸν θεὸν ἐμβιβάζοντι καὶ κατασπῶντι ἐπὶ τὰς χρεῖας, ὥσπερ αἱ Θετταλαὶ λέγονται τὴν σελήνην. Ἄλλ' ἐκείνων μὲν ἐν γυναιξὶ τὸ πανοῦργον ἔσχε πίστιν, Ἀγλαονίκης τῆς Ἠγήτορος, ὡς φασί, ἀστρολογικῆς γυναικός, ἐν ἐκλείψει σελήνης αἰὲ προσποιουμένης γοητεύειν καὶ καθαιρεῖν αὐτήν — Pl. praec. conjug. XLVIII. p. 145. C. καὶ περὶ Ἀγανίκης ἀκηκουῖα τῆς Ἠγήτορος τοῦ Θετταλοῦ θυγατρὸς, οὐ τῶν ἐκλειπτικῶν ἔμπειρος οὕσα πανσελήνων καὶ προειδύια τὸν χρόνον, ἐν ᾧ συμβαίνει τὴν σελήνην ὑπὸ σκιᾶς ἀλίσκεσθαι, παρακρούετο καὶ συνέπειθε τὰς γυναῖκας, ὡς αὐτὴ καθαιροῦσα τὴν σελήνην. — Horaz Ep. V. 45. (Dillenburger's Note daselbst.)

p. 400. B. ὁ μὲν γὰρ Πλάτων καὶ τὸν ἀνθρώπου οὐράνιον ὀνόμασε φυτόν, ὥσπερ ἐκ ἕξις ἄνω τῆς κεφαλῆς ὀρθούμενον. Plato Timaeus p. 90: φυτόν οὐκ ἐγγεῖον ἀλλ' οὐράνιον — Pohl Daemonologie p. 11.

p. 400. C. ὥσπερ οὖν ὁ τὸν ἀλεκτρονῶνα ποιήσας ἐπὶ τῆς χειρὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐωθινήν ὑπεδήλωσεν ὄραν καὶ καιρὸν ἐπιούσης ἀνατολῆς, in der Uebersetzung Xylanders heisst es hier: sicut ergo, qui gallum super manu Aesculapii pinxit — dies scheint das Richtigere zu sein. Plato Phaed. LXVI. p. 118 A.: τῷ Ἀσκληπιῷ ὀφείλομεν ἀλεκτρονῶνα — Heinsii lect.

Theocrit. C. 25: Ἀλεκτρυόνες in templis Aesculapii nutriti. — Oder soll hier der Hahn, der die Morgenstunde anzeigt, dem Apollo als ἥλιος, zuertheilt sein? Pausan. V. 25. —

p. 400. D. ὁ δὲ ἥλιος ὁμοῦ τι — ἐπὶ τὸ φαινόμενον. Plut. Erotic. XIX. p. 764 E.: ἀποστρέφει γὰρ (ὁ ἥλιος) ἀπὸ τῶν νοητῶν ἐπὶ τὰ αἰσθητὰ τὴν διάνοιαν κ. τ. λ. Winckelm. Erot. p. 48, 26 — über ὁμοῦ τι Wytttenb. animadv. p. 46 C.

XIII. p. 400 D. τί δὲ τὸν οἶκον — Κορινθίων ὀνομάζουσιν — siehe oben XII. p. 399 E. F.

p. 400. E. ἐπεὶ πρότερόν γε αὐτῶν — ἀγωνιστὴς Ἥλείος Paus. V. 2, 4.

p. 400. E. ὁ δὲ Μολιονιδῶν φόνος — Ἥλείοις τοῦ εἰργασθαι. Apollod. biblioth. II. 7, 3 ff. — Pindar Olymp. XI. 30 ff. und Schol. bei Boeckh Pindar II. 244 f.

XIV. p. 400. F. ἐπεὶ δὲ τὸν Ἀκανθίων — ὁ περιηγητὴς χωρίον. Pl. Vita Lysandri. XVIII. p. 443. A. ἐν δὲ τῷ Βρασίδου καὶ Ἀκανθίων Θησαυρῷ. Thucyd. IV. 88.

p. 400. F. χωρίον, ἐν ᾧ — ὀβελίσκοι σιδηροῖ Herod. II. 135. — Athen. XIII. p. 596 B. — Aelian. Var. Hist. XIII. 33. — Ulrichs a. a. O. p. 60: Diese Bratspiesse lagen dem Tempel gegenüber hinter dem Altar, den die Chier geweiht hatten, womit wahrscheinlich der grosse Altar gemeint ist, da kein anderer vor dem Tempel erwähnt wird. Suidas s. v. Ῥοδώπιδος ἀνάθημα. — Manetho (Fragm. Hist. Graec. II. p. 555, 22 Müller).

p. 401. A. ἦν ἄρα τῆς αὐτῆς πόλεως — τὸν ὁμόδουλον αὐτῆς. Pl. VII. Sap. conv. IV. p. 150 A. (Wytttenb. anim.). Aesop. Fab. (ed. Fr. de Furia Lips. 1810) p. LI. ff.

p. 401. A. ἐκεῖ βλέψον ἄνω — ἦν εἰρημένον τῷ Κράτητι. Pl. de Alex. M. s. virt. s. fort. II. 3. p. 336 C.: ὁ μὲν οὖν Κράτης ἰδὼν χρυσοῦν εἰκόνα Φρόνης, τῆς ἐταίρας, ἐσιῶσαν ἐν Ἀελφοῖς, ἀνέκραγεν οὕτω τοῦτο τῆς ἰῶν Ἑλλήνων ἀκρασίας τρόπαιον ἐσιηκε mit Wytttenb. animadv. zu dieser Stelle. Pl. Erotic. IX. p. 753 F. und Winckelmann Erotic. p. 16, 22.

p. 401. A. B. πολλὰ δέ, ὡς εἶοικε, — Στρατιονίκην κληθῆναι λέγουσι. — Μυριάλη: Justin. IV. 7: hoc enim nomen aute Olympiadis parvulae fuit.

p. 401. B. τὴν δὲ Κορινθίαν Εὐμηριν ἄχρι νῦν — οἱ πλείστοι καλοῦσιν. Pl. VII. Sap. conv. III. p. 148 C.: τὴν σοφὴν, ἔφη, καὶ περιβόητον ἀγνοεῖς Εὐμηριν; οὕτω αὐτὴν ὁ πατὴρ αὐτός, οἱ δὲ πολλοὶ πατρόθεν ὀνομάζουσι. (Wytttenb. animadv. zu dieser Stelle).

p. 401. B. Ἡροσίλην δὲ τὴν — Σίβυλλαν κατηγόρευσαν. Marc. Cap. II. 8, 7. — Paus. X. 12. — Klausen Aeneas und die Penaten p. 309 f.

XV. p. 401. B. κακείνος διαμειδιάσας Wytttenb. animadv. p. 152 C.

p. 401. C. καθάπερ γὰρ ὁ Σωκράτης — πολεμεῖ μόνον. Xenoph. Cyrop. II. 2 u. 3.

p. 401. C. φόνων δὲ καὶ πολέμων — οὐ δυσχεραίνεις; daher empfängt Apollo in Kriegszeiten Gelübde für den Sieg. Pausan. X. 18, 4.

p. 401. C. οὐδὲ οἰκτεῖρας — καὶ Ἀκάνθιοι ἀπὸ Ἀθηναίων siehe XIV. p. 400 F.

p. 401. D. καὶ Φωκεῖς ἀπὸ Θεσσαλῶν. Paus. X. 13, 3: τό τε ἄγαλμα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀθηναῖς τε καὶ Ἀρτέμιδος Φωκεῶν ἀναθήματά ἐστιν ἀπὸ Θεσσαλῶν ὁμόρων . . . . καὶ ἅμα πολεμίων ὄντων.

p. 401. D. Ὀρνέεται δ' ἀπὸ Σικωνίων. Paus. X. 18, 4: ἀναθεῖναι τῷ θεῷ θυσίαν τε καὶ πομπὴν χαλκᾶ ποιήματα.

p. 401. D. Ἀμφικτυόνες δ' ἀπὸ Φωκεῶν. Paus. X. 15, 1: καὶ αὐθις δύο Ἀπόλλωνος . . . . τό δὲ Ἀμφικτυόνων ἐστίν, ὅτε Φωκεῦσιν ἐπεραζομένοις τοῦ θεοῦ τὴν χώραν χρημάτων

ζημίαν und 7: οὐ πόρρω δὲ τοῦ Βάπτου καὶ ἄλλον ἔστησαν οἱ Ἀμικτιόνονες Ἀπόλλωνα ἀπο τοῦ ἀδικήματος τοῦ ἐς τὸν θεὸν τῶν Φωκέων.

p. 401. D. ἀλλὰ Πραξιτέλης, ὡς εἶπες, μόνος ἠνίασε — χρυσῆν ἑταίραν. Siehe oben XIV. 401 A. — Athen. XIII. p. 591. b. c. — Aelian Var. Hist. IX. 2, 2. — Pausan X. 15, 1. — Dio Chrysosth. II. or. XXXVII. (Anonym.) 116 R. II. Patzig quaest. Plut. p. 57.

XVI. p. 401. E. ἐκεῖνο δὲ οὐ λέγεις. Winckelm. Erot. 14, 10.

p. 401. E. οὐτι Κροῖσος — ποιησάμενος ἀνέθηκεν. Herodot I. 51 s. f.

p. 402. A. ἐγὼ δὲ καὶ Μυρναίους ἐπαινω — δεῦρο πέμπσαντας. Dass die Metapontier den θεὸς χρυσοῦν nach Delphi weihten, sagt Strabo VI. p. 264. — Schwartz de ant. Ap. nat. p. 55. Daher denn Apollo (Müller Dor. I. p. 285) auf Münzen und Gemmen mit einem Aehrenkranz auf dem Kopfe dargestellt wird und Getreidekörner neben apollinischen Insignien sich finden.

p. 402. A. εἴτε δὲ μᾶλλον Ἐρετριεῖς — ὡς καρπῶν δωτήρα. Auch die Eretrienser schickten eine ἀπαρχὴ ἀνθρώπων nach Delphi. Pl. quaest. graec. XXXV. — Vita Thes. XVI. p. VI. E. — Schwartz a. a. O. p. 59 — über die Athener K. F. Hermann Gr. Antiq. II. 113, 17. — über Apollon als πατρῷος Bader de dis πατρῷοις Schleusingen 1873 p. 8.

p. 402. A. αἰτιῶμαι δὲ Μεγαρεῖς — τὸν θεὸν ἔστησαν. Thucyd. IV. 66. — Pausan. X. 15, 1. — Preller gr. Myth. I. p. 210 n. 1.

p. 402. A. ὕστερον μέντοι πλήκτρον ἀνέθηκεν — πλήκτρον ἡλίου φάος. über ἐπισιτήσαντες Wyttenb. animadv. p. 32 B. — Scythinus von Teos, Historiker Athen. VI. p. 461 F. und Dichter Steph. Byz. s. v. Τέως — Diogen. Laert. IX. 1, 11. — Bergk Poet. lyr. gr. II. p. 792:

Τὴν λύρην ἀρμόζεται

Ζηνὸς εὐειδῆς Ἀπόλλων, πᾶσαν ἀρχὴν καὶ τέλος
συλλαβῶν, ἔχει δὲ λαμπρὸν πλήκτρον ἡλίου φάος.

XVII. p. 402. B. ἐμοὶ δὲ ἀναγκαῖόν ἐστι — περὶ τῆς αἰτίας Wyttenb. anim. p. 66 E.

p. 402. C. περιελθόντες οὖν ἐπὶ τῶν μεσημβρινῶν καθιζόμεθα — ἀποβλέποντες. E. Curtius anecdota Delph. p. 3. — Aeschyl. Eumen. 1 f.:

πρῶτον μὲν εὐχῆ ἤθε προεβέβω θεῶν
τὴν πρωτόμαντιν Γαῖαν.

Paus. X. 5, 3: φασὶ γὰρ δὴ τὰ ἀρχαιότατα Γῆς εἶναι τὸ χρηστήριον — Pindar ὑπόθεσις Πυθίων (Boeckh p. 297) μητροῦν δέ, οὐ Γῆς ἐστὶ τὸ μαντεῖον. Dass die Γῆ dies Orakel in der ältesten Zeit besessen, wird auch dadurch bestätigt, dass Agamedes und Trophonios, die in Boeotien ebenfalls eine Orakelstätte besaßen, dem Apollo den Tempel in Delphi erbaut haben sollen. Paus. X. 5, 13. — Charax Pergam. (Müller fragm. Hist. Graec. III. p. 637, 6. An die Stelle des Heiligthums der Gaea trat der nachmalige Apollotempel, auf dessen Stufen die sich Unterhaltenden sitzen, und dessen Adyton jene prophetische Quelle verschloss, welche Einige Wasser der Musen, Andere Wasser des Styx nannten, letzteres in Uebereinstimmung mit einer nicht ungewöhnlichen Ansicht, dass der Erdwind aus dem prophetischen Hades heraufwehe. Ein abgesondertes Heiligthum der Gaea und eine Musenquelle südlich vom grossen Tempel anzusetzen, ist unstatthaft, da die Personen des Dialogs von der Stelle, wo sie sassen, Gelegenheit nahmen, über das zu reden, was einst an dieser Stelle war. — Ulrichs. a. a. O. p. 100, 98 und 85, 2 — Krause a. a. O. p. 2, 3.

p. 402. D. ὄθεν ἐχρῶντο πρὸς τε τὰς λοιβάς — ἀγνὸν ἕδωρ. Bergk. a. a. O. III. p. 1134 f.:

ἐνθα χερνίβεσσιν ἀρύεται
Μοισᾶν καλλικόμων ὑπένερθεν ἀγνὸν ἕδωρ.

p. 402. D. μικρῷ δέ — ἐρανὸν ἕδωρ *ibid.* p. 1135 (nach Schneidewin):

Ἀγνῶν ἐπίσκοπε χερνίβων
πολύλλιστ' ἀρνόντεσσιν ἀχρυσόπεπλον
εὐῶδες ἀμβροσίων ἐκ μυχῶν ἐρατεινὸν ἕδωρ.

p. 402. D. οἷα ὀρθῶς οὖν Εὐδοξὸς ἐπίσειυσε τοῖς Σιγρὸς ἕδωρ καλεῖσθαι τοῦτο ἀποφῆναι. — Steph. Byz. s. v. *Λεῖφοί* und *Λεῖφοῦσα*.

p. 402. D. τὰς δὲ Μούσας ἰδρύσαντι παρῆδρονες τῆς μανικῆς. Wyttenb. *animadv.* p. 99 A.

p. 402. D. E. ἔνιοι δὲ καὶ πρῶτόν φασιν ἡρῶν ἐνταῦθα μέτρον ἀκουσθῆναι:

Συμμέρετε πιερὰ οἰωνοὶ κηρόν τε μέλισσαι

Patzig. a. a. O. p. 58. — Plin. N. H. VII. 57: *versum heroum Pythio oraculo debemus* (v. Leutsch Grundriss der griech. Metrik p. 102.) Phe-monoe sang als erste πρόμαντις den ersten Hexameter. Pausan. X. 5, 4. — Schol. Eurip. zu Orestes v. 1094.

XVIII. p. 402. E. οἱ πρότερον μὲν ἐν ποιήμασιν ἐξέφερον οἱ φιλόσοφοι τὰ δόγματα — ἐκφέρειν = scriptum edere Wyttenb. *animadv.* p. 10 C.

p. 402. F. ὄρθιον καὶ γενναῖον ἐγκελευομένη τοῖς νέοις. Winckelm. *Erot.* p. 8, 19.

p. 402. F. οἱ περὶ Ἀρίσταρχον καὶ Τιμόχαριν καὶ Ἀρίστυλλον καὶ Ἰππάρχον.

Aristarchus von Samos Pl. de facie in orbe lunae VI. — de placit. phil. II. 24, 6. (blühte 280—264).

Timocharis aus Samos c. 283; Mathematiker und Physiker, schrieb über die Fixsterne und wurde von Hipparch und Ptolomäus benutzt.

Aristyllus aus Samos — als Astronom in Alexandria genannt.

Hipparchus Pl. Sympos. VIII. 9, 3 p. 733 A.

p. 402. F. οὐδ' ἀστρολογίαν — καὶ Ἡσιόδου καὶ Θαλοῦ γραφέντων. Goettling. Hesiod. *carm.* p. LXIV.: astronomia vel ἀστρολογία vel ἀστροική βίβλος tribuitur Hesiodo a. Plinio H. N. XVIII. 25. Plut. de Pyth orac. XVIII.; unde concludas Plutarchum ἀστρονομίαν pro vere Hesiodio carmine habuisse — Callimachum epigr. XXIX. ejusdem opinionis auctorem nolui addere, quod Ἡσιόδου τόδ' ἄεισμα καὶ ὁ τρόπος etiam de Operibus intelligere licet. — Ob Eudoxus aus Knidos eine ἀστρονομία δι' ἐπῶν geschrieben, ist zweifelhaft. Suidas s. v. Εὐδοξὸς und Fabric. *Bibl. Gr.* IV. p. 11.

p. 403. A. εἶγε Θαλῆς ἐποίησεν — τὴν αὐτῷ ἀναφερομένην ἀστρολογίαν. Schon im Alterthum herrschte die Ansicht, dass Thales keine Schriften hinterlassen habe, Diog. Laert. I. 2: καὶ κατὰ τινὰς μὲν σύγγραμμα κατέλιπεν οὐδέν. — Themist. *Oratt.* XXVI. p. 317: Θαλῆς μὲν δὴ τὸσαῦτα εἰςενεργόμενος οὐ κατέθετο ὅμως εἰς συγγραφὴν τὰ εὐρήματα, οὔτε αὐτὸς ὁ Θαλῆς οὔτε ἄλλος τις τῶν εἰς ἐκείνον τὸν χρόνον. Die hier von Pl. erwähnte Astrologie in Versen ist vielleicht dieselbe, von der Diog. Laert. I. 8 spricht: τὰ δὲ γεγραμμένα ἐπ' αὐτοῦ φησὶ Λόβω νό' Ἀργεῖος εἰς ἔπη τείνειν διακόσια Fabric. *Bibl. Graec.* I. 299, 9.

p. 403. A. Πίνδαρος δὲ καὶ περὶ τρόπον μελωδίας — Boeckh. Pind. fragm. n. 186 (p. 685).

XIX. p. 403. B.: Λακεδαιμονίους τε γὰρ ὡς Θουκυδίδης — καὶ ἀπαράκλητος. Thucyd. I. 118 s. f. — Schoemann gr. Alterth. II. 49.

p. 403. B. καὶ Πανσανίαν — εὐλάκα εὐλάζειν. Thucyd. V. 16 s. f., es muss aber wie Wyttenb. und Reiske schon bemerkt haben, nicht Πανσανίας, sondern Πλειστοάναξ ὁ Πανσανίου heissen.

p. 403. B. Ἀθηναίοις περὶ τῆς ἐν Σικελίᾳ — Ἥσυχία τὸ γύναιον. Pl. Vita. Nic. XIII. p. 532 A, wo statt τὴν ἐξ Ἐρωθρῶν ἰέρεϊαν gelesen wird ἐκ Κλαζομενῶν τὴν ἰέρεϊαν.

p. 403. B. C. Αἰνομένοις δὲ τοῦ Σικελιώτου μαντευομένου — χρόνον οὐ πολλὸν ἐξέπεσε τῆς ἀρχῆς. Pindar. Pyth. I. 79 mit Boeckh's explicatio ad Pyth. I. T. II. p. 227. — Simonides anathem. 141 (Bergk. a. a. O. III. p. 1166.) Dass Gelo nach siebenjähriger Regierung an der Wassersucht gestorben sei, Hiero aber, mit einem Nierenleiden behaftet, regiert habe, beweist das Schol. zu Pind. Pyth. I. 89: Καμάτων δ' ἐπίλασιν παράσχοι — καμάτων φησὶ τῶν συνεχόντων τὸν Ἰέρωνα ἐν τοῦ νοσήματος τῆς λιθουρίας, φησὶ γὰρ πον καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Γελῶν πολιτείᾳ, Γέλωνα τὸν τοῦ Ἰέρωνος ἀδελφὸν ὑδέρω νοσήματι τὸν βίον τελευτῆσαι, αὐτὸν δὲ τὸν Ἰέρωνα ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων πολιτείᾳ, δυσουρία δυστυχῆσαι. Ueber Thrasybulos, der in Aufruhr und Bürgerkrieg nach elfmonatlicher Regierung starb. Aristot. Polit. V. 10 (Becker p. 1312) — Diod. Sicul. XI. 68.

p. 403. C. D. Προκλῆς τοίνυν ὁ Ἐπιδάουρον — εἰς τὴν θάλασσαν. Herod. III. 50 52 s. f. Das Abwerfen der Hörner und Verbergen derselben erwähnt Pl. auch Sympos. VIII. 2, 1: καὶ τὸ κατορυσσόμενον ὑπὸ τῶν ἐλάφων κέρας — Aristot. de mirabil. auscultat. 75. — Diogen. III. 48.

p. 403. C. ὕστερον δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶ κατατιομένων. Hier ist πράγματα = opes, imperium. Wyttenb. animadv. p. 49. C.

p. 403. E. ὁ δ' ἔστι μέγιστον, αἱ ὄηται δι' ὧν — αὐτῶ καταλογάδην. Pl. Vita Lycurgi VI. p. 43 A.: οὕτω δὲ περὶ ταύτην ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκούργος, ὥστε μαντεῖαν ἐκ Δελφῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς, ἣν ὄηται καλοῦσιν. K. F. Hermann Gr. Antiqu. II. p. 262, 28: „Pl. geht jedoch zu weit, wenn er schon die ὄηται des Lycurg als Beispiele prosaischer Orakel aufzählt.“ —

p. 403. C. Ἀλφίου τοίνυν καὶ Ἡροδότου καὶ Φιλοχόρου καὶ Ἰστρου — χρησμούς γεγραφότων. Ἀλφίος oder mit Reiske Ἀλύπιος: „Audronicus, quem inter Graecos historicos ad extrema Danielis recte intelligenda necessarios laudat Hieronymus in praefatione ad Danielelem.

Ἡρόδοτος. Lahmeyer de malignit. Herodot. p. 96 n. 14.

Φιλόχορος. Wyttenbach animadv. p. 345 E.

Ἰστρου. Wyttenb. animadv. p. 301. D.

p. 403. E. F. Θεόπομπος οὐδενὸς ἦτιον ἀνθρώπων — ἠπόρηκεν. Der Historiker Theopompos schrieb περὶ τῶν ἐκ Δελφῶν συληθέντων χρημάτων. Athen. XII. p. 532 u. 533 u. XIII. p. 605.

XX. p. 403. F. Μισογόνου Ἡρακλέους — συγχωρεῖ θεός. Schoemann a. a. O. II. p. 409.

- p. 403. F. διὸ καὶ πρεσβύτας — ἀποδεικνύουσι. — Wyttenb. animadv. p. 43 E.
XXI. p. 404. B. ὡς σῶμα μὲν ὄργανοις χρῆται πολλοῖς. Wyttenb. anim. p. 163. E.
Pl. de def. orac. XLVIII. p. 436 F. und L. p. 437 D.
- p. 404. C. ὅσα τε ἄλλα πλατιομένης οὐσίας εἶδη δέχεται. Wyttenb. anim. p. 137 B.
οὐσία = ὕλη.
- p. 404. C. καὶ τὰς ἐν κατόπτροις ἐπιπέδοις τε. Wyttenb. animadv. p. 383 F. —
Pl. de def. oracul. XLI. p. 433 A.
- p. 404. E. οἶμαι γὰρ γινώσκειν τὸ παρ' Ἡρακλείῳ λεγόμενον — ἀλλὰ σημαίνει.
Die älteste Erwähnung des Namens Delphi; ausserdem noch in dem Hom. Hymn. auf Artemis
XXVII. 14: *Ἀελφῶν ἐς πίονα οἶκον*. Nach Pausan. X. 6, 2 ist der Name Delphi älter als
Pytho. (Schoemann a. a. O. II. 47) das Heraclitfragment ist sonst nicht erhalten. — Weniger
die religiöse Seite der gr. Pythien p. 15. — ὁ ἀναξ οὗ τὸ μανειῖόν ἐστι τὸ ἐν Ἀελφοῖς, so
wird Apollo schon bei Homer genannt: *Ilias* I. 36 — VII. 23 u. 37 — XXI. 461 — in der *Odys.*
VIII. 323, 334, 339. — Hymn. in Apoll. 336. — Aeschyl. Sept. 145 und öfters. — Zum
Schluss des cap. p. 404 F. vergl. Pl. de def. orac. XL. p. 432 D. Winckelmann *Erotic.*
p. 30, 21.
- p. 404. F. ὅπου γὰρ ἀψύχοις σώμασι — μεταχειρίζαιτο. Wyttenb. anim. p. 44 F.
XXII. p. 405. A. ἦ γὰρ οὐχ ὀραῖς; Winckelmann *Eroticus* p. 28, 9.
- p. 405. A. τὴν Ἀθηνῶν, ὅτε πείσαι βούλεται — παρακαλοῦσαν. *Ilias* II. 179.
- p. 405. A. ὅτε συγγέει τὰ ἔργια τὸν Πάνδαρον ζητοῦσαν. *Ilias* IV. 86 ff.
- p. 405. A. ὅτε τρέψασθαι τοὺς Τρώας ἐπὶ τὸν Λιομήδην βαδίζουσαν. *Ilias* V. 1 ff.
- p. 405. B. ὁ μὲν (Λιομήδης) γὰρ εἰρωστος καὶ μάχιμος. *Ilias* IV. 401: κρατερὸς
Λιομήδης — XI. 333: *Τυδείδης δουρικλειτὸς Λιομήδης*. — IV. 365: εἶρε δὲ *Τυδέος* υἱὸν ἔπερ-
θιμον Λιομήδεα.
- p. 405. B. ὁ δὲ (Πάνδαρος) τοξικὸς καὶ ἀνόητος — *Ilias* V. 168 ff. — II. 827. —
IV. 104.
- p. 405. B. οὐ γὰρ εἶχεν Ὀμηρος τὴν αὐτὴν Πινδάρῳ διάνοιαν — πλείους. Boeckh
Pind. fragm. prooemium p. 554 — Nauck *Tr. Gr. Fragm. Euripid.* p. 401 (p. 383).
- p. 405. B. ἀλλὰ καὶ τὸν Βάτιον διὰ ταῦτα — φρόνιμος. (unten XXVII. p. 408 A.)
Herodot IV. 155, 156. — *Pindar* Boeckh. *explicat. ad Pyth.* IV. p. 265 ff.
- p. 405. C. ὥσπερ ἡ νῦν τῷ θεῷ λατρεύουσα γέγονε — κάτεισιν εἰς τὸ χρηστήριον.
K. Fr. Hermann. a. a. O. II. p. 256 n. 9. — Schoemann. a. a. O. II. p. 301, 4. — Ulrichs.
a. a. O. p. 57, 43. — „Dass das Adyton oder wenigstens der Raum, wo der Dreifuss stand,
tiefer lag, als der Fussboden des Tempels, bezeichnen die Ausdrücke des Hinabsteigens *κατα-
βαίνω* — *κατέρχομαι* — *κάτειμι* — *ὑπέρχομαι* — *descendere* — *mergere*.“ — *ibid.* p. 80 nebst
Note p. 98, 81.
- p. 405. C. ἀλλ' ὥσπερ ὁ Ξενοφῶν — εἰς ἀνδρὸς βαδίζειν. Winckelm. *Eroticus*
p. 39, 32. — Xenoph. *Oecon.* VII. 5: ὅπως ὡς ἐλάχιστα μὲν ὄψοιτο, ἐλάχιστα δ' ἀκούσοιτο,
ἐλάχιστα δ' ἔροιτο.
- p. 405. D. ἀλλ' ἡμεῖς ἐρωδιοῖς οἰόμεθα — ιρόχιλος. K. Fr. Hermann. a. a. O. II.
p. 237, 7.
- p. 405. D. ἀλλ' ἐν μέτρῳ καὶ ὄγκῳ. Wyttenb. animadv. p. 16 C.

XXIII. p. 405. E. ἡ χαρᾶς προσπεσούσης — εὐωδὸν γῆρυν. Winckelm. Erotic. p. 62, 18.

p. 405. F. ὁ δ' Εὐριπίδης εἰπὼν ὡς Ἔρως ποιητὴν διδάσκει κἄν ἄμουσος ἢ τὸ πρῖν. Plut. Amator. XVII. p. 762. B. (Winckelm. Erotic. p. 40, 32.) Pl. Sympos. I. 5, 1. p. 622. C. — Nauck. a. a. O. Euripides n. 666:

ποιητὴν δ' ἄρα

Ἔρως διδάσκει κἄν ἄμουσος ἢ τὸ πρῖν.

p. 405. F. οὐ μέτροις οὐδέϊς οὐδέ — ὡς Πίνδαρος ἔφη. Pind. Isthm. II. 3:
ὄμιμα παιδείους ἐτόξεον μελιγάρυας ὕμνους.

Winckelm. Erotic. p. 44, 4.

p. 406. A. ἔρωτος γὰρ — καὶ ἄλγυροι. Wyttenb. animadv. p. 16. C. Winckelm. Erot. p. 32, 3. —

p. 406. A. οὐ οὐδὲ ὅσιον εἰπεῖν ἢ καλὸν — ποιήματα δὲ οὐκ ἀπολελοίπασι. Den Nachweis über alle erotischen Schriften der alten Philosophen giebt Winckelm. Erot. p. 96 ff.

p. 406. A. ὁ μανικὴν μόνην — καὶ Ἀριστονίκαν. Herodot VII. 140 ff. — Winckelm. Erot. p. 16, 8. —

p. 406. B. ὁ μὲν γὰρ οἶνος, ὡς ἔλεγε Χαιρήμων — τῶν πινόντων. Nauck a. a. O. p. 611. (Chaeremon 16):

τῶν χρωμένων γὰρ τοῖς τρόποις κεράννυται — Becker Charikles II. p. 280.

XXIV. p. 406. C. καὶ ἔχαιρον ἀδομένοις — κατὰ Πίνδαρον. Pind. Isthm. I. 42:
μηλοβότα τ' ἀρότα ὀρνυχολόχῳ τε καὶ ὄν πόντος τρέφει

p. 406. C. οἱ πλεῖστοι διὰ λύρας καὶ ᾠδῆς ἐνουθέειον — ἐπέρανον. G. A. Hirschig Philol. V. p. 351.

p. 406. D. ζωβύλους τε χρυσοῦς — ὑπέλυσε κοθορόν. K. Fr. Hermann. a. a. O. II. p. 256, 9.

p. 406. E. κατέβη μὲν ἀπὸ τῶν μέτρων ὡς περ ὀχημάτων. Wyttenb. anim. p. 16. C.

p. 406. E. F. ἀνέπαυσε δὲ τὴν Πυθίαν — τοὺς ποταμοῦς. Lobeck Aglaoph. p. 845 f. Hermann. a. a. O. II. p. 247, 14. zu πυρικῆος Hesych s. v. πυρκοῖοι: ὑπὸ Ἀελφῶν ἱερεῖς δι' ἐμπύρων μαντευόμενοι.

p. 406. F. ἀφελὼν δὲ τῶν χρησμῶν. Wyttenb. animadv. p. 22. C.

XXV. p. 406. F. οὐ γὰρ εἰδέναι χρὴ τὸν θεόν, ὡς φησι Σοφοκλῆς

Σοφοῖς μὲν ἀνικιῆρα θεσγάτων αἰεί,

Σχαιοῖς δὲ φαῦλον κἄν βραχεῖ διδάσκαλον.

Nauck. a. a. O. Sophocles n. 700 p. 238, der aus Clemens Alexandr. Strom. V. p. 659 den hier fehlenden Vers voranstellt:

καὶ τὸν θεὸν τοιοῦτον ἐξεπίσταμαι.

p. 407. A. καὶ μὴ σὺν ὄγκῳ siehe 405. D.

p. 407. A. οὐ μόνον ὡς ἀνυπράττουσαν τῇ νοήσει. Wyttenb. animadv. p. 352. B. ἀνυπράττειν ibid. p. 41. C.

p. 407. B. ἀλλ' ἤδη καὶ τὰς μεταφορὰς — ὑφεωρῶντο. G. A. Hirschig a. a. O.

p. 407. B. πολλῶν δ' ἦν ἀκούειν οὐ ποιητικοὶ τινες ἄνδρες — ἐκ τοῦ περιτυχόντος περιπλέκοντες. Strabo IX. p. 419: ὑπερκεῖσθαι δὲ τοῦ στομίου τρίποδα ὑψηλόν, ἐφ' ὃν τὴν

Ποθίαν ἀναβαίνουσαν δεχομένην τὸ πνεῦμα ἀποθεσπίζειν ἔμμετρά τε καὶ ἄμετρα· ἐντείνειν δὲ καὶ ταῦτα εἰς μέτρον ποιητὰς τινὰς ὑπουργοῦντας τῷ ἱερῷ. Schoemann a. a. O. II. p. 304. — K. Fr. Hermann. a. a. O. p. 261, 28. — Ueber *ἐκ τοῦ παραινχόντος*. Wyttenb. animadv. p. 154. A.

p. 407. B. Ὀνομάκροτοι δ' ἐκείνοι καὶ Ἡρόδοτοι — τῶν χρησμῶν. Herodot VI. 6: *χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρησμῶν τῶν Μουσαίου.*

p. 407. B. τὸ ἀγρυπτικὸν καὶ ἀγομαῖον — βωμολοχὸν καὶ πλανώμενον γένος. Lobeck Aglaopham. p. 625. ff. — K. Fr. Hermann a. a. O. II. p. 218, 11.

p. 407. C. ὑπὸ τῶν μείτρων ἀγομένοις. Wyttenb. animadv. p. 39 F.

XXVI. p. 407. D. οὓς ἀνιᾶν καὶ παροξύνειν — ἀκούοντες. Wyttenb. animadv. d. 90. A.

p. 407. D. οὗ πείθεται γὰρ ὁ θεὸς τῷ Εὐριπίδῃ — χορὴ θεσπιφθεῖν. Euripid. Phoenissae v. 958:

Φοῖβον ἀνθρώποις μόνον
χορῆν θεσπιφθεῖν, ὃς δέδοικεν οὐδένα.

Th. Döhner. Quaest. Plutarch. pars III. Meissen 1862. p. 13.

XXVII. p. 408. A. Ἴστε γὰρ τὸν Χίτον — καὶ προσήκουσαν ἴδρυσεν.

Χίτος d. Sohn des Poseidon und einer Nympe, nach ihnen die Insel benannt. Pausan. VII. 4, 6: *Ποσειδῶνα ἐς τὴν νῆσον ἔρημον οὖσαν ἀφικέσθαι καὶ νύμφη τε ἐνιαῦθα συγγενέσθαι καὶ ὑπὸ τὰς ὠδίνας τῆς νύμφης χιόνα ἐξ οὐρανοῦ πεσεῖν ἐς τὴν γῆν καὶ ἀπὸ τούτου Ποσειδῶνα τῷ παιδί ὄνομα θέσθαι Χίτον.*

Κρηῆτινος, bei Suidas *Κρηῆτινος*, ohne Erklärung.

Νήσιχος, unbekannt; wahrscheinlich verderbte Lesart.

Φάλανθος, Führer der lacedämonischen Colonie nach Tarent, ein Sohn des Aratus aus Sparta. Pausan. X. 10, 6 und 13, 10. — Strabo VI. p. 278. f.

p. 408. A. καὶ ἡρώων ἀπόβῆτοι θῆκαι. K. Fr. Hermann. a. a. O. p. 80, 3.

p. 408. A. ὥσπερ Βάιτος, ἔλεξε γὰρ ἐκπεσεῖν — οὕτω πάλιν ἐξέπεμψε. siehe XXII.

p. 405. B. — Herodot IV. 157.

p. 408. A. Λύσανδρος δὲ καὶ παντάπασιν ἀγνοήσας τὸν Ἀρχελίδην — ἐπίσημον ὄφιν ἔχουσαν. Plut. Vita Lys. XXIX. p. 450. C. Das Orakel lautet:

Ὅπλιην κελάδοντα φηλάξεσθαι σε κελεύω
γῆς τε δράκονθ' υἱὸν δόλιον κατόπισθεν ἰόντα. —

Diod. Sicul. XIV. 81. — Pausan. IX. 32, 8.

XXVIII. p. 408. C. γλώσσας ἐπάγειν. Cap. XXIV. p. 406 F.

XXIX. p. 408. D. οὗ χαίρειν ἑῶντες

Ἄντῳ γὰρ οἱ πρώτον ἀνηρώτερον ἔσται

aus Odys. II. 190.

p. 408. E. τὸ Γνώθι σαιτὸν καὶ τὸ Μηδὲν ἄγαν. s. de Ei delph. II. p. 385. D. —

„Auch diese Stelle dient zum Beweise, dass die sich Unterhaltenden auf den Stufen des Apollo-Tempels sitzen.“ Ulrichs a. a. O. p. 66, 11.

p. 408. E. καὶ θανμάξετε οὐχ ἤμισια διὰ τὴν βραχυλογία. Wyttenb. anim. p. 65. B.

p. 409. A. καὶ κατασκευαῖς Ἀμφικτυονικαῖς. Wyttenb. animadv. p. 79. B.

p. 409. A. καὶ τοῖς Ἀελφοῖς ἢ Πυλαία σπηβᾶ καὶ συναναβόσκειται. Curtius anecd. delph. p. 55: Pylaea et suburbium illud dicebatur, quod occidentem versus Delphis adjacebat et ipse amphictyonum conventus; (τὴν σύνοδον Πυλαίαν ἐκάλουσεν Strabo IX. p. 420) videtur statis temporibus, ubi conventus fiebat, tabernaculis atque subitariis tectis castrorum iustar suburbium delphicum impletum, tabernaculorum autem certus quidem ordo fuisse. — Ulrichs. a. a. O. p. 114, 31. u. p. 115, 33 u. 35.

p. 409. A. B. οἱ μὲν οὖν περὶ τὸ Γαλάξιον — γάλακτος. Preller a. a. O. I. p. 207, 1. — Photii bibliothec. p. 989 — C. Otfried Müller Orchomenos und die Minyer. p. 143.

p. 409. B. προβάτων γὰρ ἐκ πάντων — πέλλαι δὲ ξύλινοι (τε) πίθοι πλάσθεν ἅπαντες. — Dichtercitat unbekannt, woher. Lobeck. Aglaopham. II. p. 1208.

p. 409. B. C. καίτοι φιλῶ μὲν ἑμμαντὸν ἐφ' οἷς ἐγενόμην — καὶ χρήσιμος μετὰ Πολυκράτους καὶ Πετραίου. — Patzig Quaest. Plut. These IV. hält diesen Polykrates für identisch mit demjenigen, welchem Plutarch die Vita Arati. dedicirte — über Petraeus Sympos. V. 2, wo er auch ἀγωνοθέτης heisst.

p. 409. C. φιλῶ δὲ τὸν καθηγγημόνα ταύτης τῆς πολιτείας. Es ist unstreitig der Kaiser Hadrian gemeint, der in Delphi das Orakel nach dem Vaterlande des Homer befragt. G. Wolff: de ultim. oracul. actate p. 5. — Authol. Palat. 14, 102. (Ἐκ τῆς Πυθίας βασιλεῦ Ἀδριανῶ) und den die Amphictyonen durch Inschrift und Statue in Delphi ehrten. Boeckh Corp. Inscr. I. n. 1713. (Delphis prope D. Nicolai: Ἀδιοκράτορα Καίσαρα, Θεοῦ Τραϊανοῦ Παρθικοῦ υἱόν, Θεοῦ Νέρβα υἱόν, Τραϊανὸν Ἀδριανὸν Σεβαστόν, τὸ κοινὸν τῶν Ἀμφικτυόνων, ἐπιμελητέοντος ἀπὸ Ἀελφῶν Μισσηρίου Πλουτάρχου τοῦ ἱερέως.

XXX. p. 409. C. καὶ γὰρ εἰσιν οἱ τὸ λίαν ἀπλοῦν στροφαντοῦντες. Wytttenb. anim. p. 73. B.

p. 409. D. πρὸς τὸ θνητὸν καὶ φαντασιζὸν ἐπιποθοῦσιν. Winckelm. Erot. p. 54, 3.